

Hoofdzaken uit Makkum

Productie: Nanda Felix, fotografie: Andries de la Lande Cremer

De Skearwinkel, een authentieke kapsalon middenin het Friese Makkum, is al vier generaties in handen van de familie Hoeksema. Voordat Durkje Hoeksema (38) er aan het roer kwam, hadden haar vader, opa en overgrootvader er samen een eeuw lang geknipt en geschoren. Durkje zet de traditie voort. Maar ze voegt er ook iets nieuws aan toe: in het naastgelegen voormalige sigarenwinkeltje van haar ouders is ze met de verhuur van haar bijzondere zelfgemaakte hoeden gestart.

Hoedenmaakster in sprookjesachtig Makkum

Durkje Hoeksema kijkt met een stralende glimlach onder haar hoed vandaan. Naast haar de man die zojuist haar echtgenoot is geworden. De trouwfoto aan de muur van Hoeksema's woning in Makkum laat zien dat op Durkjes 'belangrijkste dag van je leven' een mooie hoed natuurlijk niet kon ontbreken. Ze heeft namelijk altijd al een zwak voor hoeden gehad. 'Mijn beppe had altijd hoedjes op. En als ze een nieuwe had, kreeg ik de oude van haar. Samen met vriendinnetjes droeg ik ze dan en maakten we een tocht door Makkum. Daarna heb ik een poos geen hoeden meer gedragen, maar toen ik ging trouwen dacht ik: dit is hét moment, ik ga er speciaal eentje kopen. En eigenlijk raakte ik er steeds meer door gefascineerd.'

Hoewel ze in de Skearwinkel met veel plezier knipt, had ze ook wel zin om daarnaast meer te weten te komen over hoeden. Ook een 'hoofdzaak' tenslotte. 'Ik ben altijd op zoek naar nieuwe uitdagingen en ik ging eens in een atelier kijken hoe een hoed gemaakt werd. Ik vind het zelf leuk om iets te maken, om iets te creëren. Ik heb eerder ook wel kleding gemaakt. Maar de hoeden, die lieten me gewoon niet meer los. Ik vind dat het een persoon en een outfit áf maakt. Om de technieken te leren ben ik in 2005 met een driejarige hoedenopleiding begonnen.'

Dat ging heel voorspoedig. De allereerste hoed die ze maakte, kon ze nota bene meteen verkopen. Exposities en deelnames aan hoedenwedstrijden volgden, en inmiddels is het maken van hoeden een vast onderdeel in het leven van de ondernemende Friezin.

Hoedland

Torenkamer

De hoedenmaakster houdt van het pittoreske van Makkum, van de schilderachtige steegjes, de historische huisjes, de romantische uitstraling. 'Sprookjesachtig' is zelfs het eerste woord dat haar te binnen schiet. Toen de woning van Durkje, haar man Sybrand (39), zoon Rik (12) en dochter Hanna (9) te klein werd voor het maken van de hoofddeksels, verplaatste ze haar naaimachines dan ook naar een bijzonder, monumentaal plekje middenin de havenplaats. Het 'kasteeltje' noemen de mensen in Makkum het. De verschillende torentjes doen er inderdaad aan denken, maar het is de Doopsgezinde Kerk. Ontworpen door de Leeuwarder architect Hendrik Hendriks Kramer en geopend in 1909. Durkje: 'Op loopafstand van mijn huis vond ik een plek in een van die torentjes, leuk hè. Er zit ook een kleine maar mooie tuin bij. Als ik even wat makkelijk handwerk te doen heb en de zon schijnt, ga ik er meestal even op een bankje zitten. Heerlijk. Elke vrijdag ben ik de hele dag in mijn atelier aan het werk. En soms 's avonds ook even. Maar in mijn hoofd ben ik er altijd wel mee bezig. Als ik 's ochtends een stuk wandel, vliegen er allerlei ideeën mijn hoofd binnen. De rust, de wind, de verschillende kleuren van het water: het landschap en het dorp inspireren me'.

Apart

Aan haar werktafel vertaalt ze de ideeën tot hoeden. 'Als ik iets in opdracht maak, dan gaat het precies volgens het ontwerp. Maar ik heb liever dat een hoed ontstaat terwijl ik bezig ben. Ik werk veel

met vilt en de stoffen sinamay en crinol. Ook wel eens met leer, maar daar wordt het heel 'strak' van. Ik wil meestal toch wat meer sjeu, ronde gebogen vormen. Kenmerkend is dat er altijd een asymmetrische lijn in te ontdekken valt.' Haar collectie laat uiteenlopende kleuren en vormen zien. Geschikt voor een bruiloft of iets anders feestelijks. 'Ik hou vooral van een beetje apart. De kleur en vorm mag net even iets anders zijn.' Haar creaties dragen vaak op symbolische wijze een stukje van Makkum met zich mee. Zo is het idee voor de *Mama hat* toevallig ontstaan tijdens een rondje door het dorp. De hoedenmaakster kwam langs de etalage met aardewerk van Koninklijke Tichelaar Makkum en zag daar de door Roderick Vos ontworpen vaas 'MaMa'. Na overleg met het bedrijf mocht Durkje een hoedenvariant van de vaas maken. Een ander, abstract voorbeeld is de hoed die ze maakte voor een hoedenwedstrijd, waarbij het thema 'Oceanië' was. Het verhaal erachter: 'Als het stormt, neem ik graag een kijkje in de haven van Makkum. Het water stuift en is woest: dan is onze Makkumer luchtgeest het witte wyf aan het werk. Zij zorgt ervoor dat alle schepen naar de zeebodem verdwijnen. De oorspronkelijke bewoners van Oceanië vallen luchtgeesten met een boemerang aan. Mocht de storm in Makkum niet meer afnemen, zal ik proberen onze luchtgeest te vangen met de boemerang, misschien dat het lukt.' De Oceanië-hoed heeft allerlei blauwe tinten en de vormen verwijzen naar de boemerang, de storm en de golven.

Maar ze heeft ook wat meer alledaagse hoofddeksels, voor de winter bijvoorbeeld lekker warme mutsen. 'Voor mezelf heb ik er heel veel.

Hoedenmaakster Durkje Hoeksema aan de toonbank van haar nieuwe hoedenverhuur VanNuyen. Het huist in de voormalige sigarenwinkel van haar ouders, direct naast de Skearwinkel. Rechts op de toonbank staat de opvallende 'Mama hat'.

Hoedland

Bij elke jas een andere. Ik vind het fijn om te dragen, voel me er prettig bij, en ik krijg er leuke reacties op. Voor zomerse tochtjes in onze boot heb ik een eigen zomerhoed, maar dan word ik steevast door mijn kinderen 'de koningin' genoemd.'

Van adel

'Ik merkte dat er veel andere mensen zijn die wel graag een hoed willen dragen, maar dat ze er niet eentje willen kopen. Een hoed is kostbaar, zeker als je het maar voor één gelegenheid nodig hebt.' In een gesprek met een andere hoedenmaakster, begin dit jaar, kwam zo de verhuur ter sprake. Durkje wond er geen doekjes om en opende een paar maanden later, in september 2011, hoedenverhuur 'VanNuyen Makkum'. Een naam gestoeld op haar familiegeschiedenis. 'Onze dochter heet Johanna Suzanna Geertruida, naar mijn moeder. Zij is vernoemd naar haar beppe en die weer naar haar beppe. Haar achternaam was Van Nuyen, ze was van adel, en dat vind ik wel goed bij hoeden passen.' Naast haar eigen hoeden heeft ze ook exemplaren van nationale en internationale merken in de verhuur.

De familietraditie is verweven met Durkjes leven. Met zorg bewaart ze spullen die een herinnering aan verschillende familieleden oproepen. Het ouderwetse servies van beppe bijvoorbeeld, of het pijpje van een oude oom die hij had gekregen van zijn pake op zijn trouwdag. Uit een doos vol krantenknipsels valt op te maken dat de Hoeksema's altijd al actief zijn geweest in het Friese dorp. Met natuurlijk de Skearwinkel, maar ook met andere handel. Ze hebben bijvoor-

beeld tijdelijk ook een schoenmakerij gehad. In de Kerkstraat, direct naast de Skearwinkel, hadden de ouders en grootouders van Durkje een sigarenwinkeltje. Hierin is nu VanNuyen gevestigd.

Authentieke kapsalon

Ijnze Hoeksema opende in 1893 de deuren van de Skearwinkel. Zijn zoon Sjouke volgde hem op, diens zoon Jentje nam daarna de scheerkwast en kappersschaar over. Precies honderd jaar na oprichting haalde Durkje (de dochter van Jentje) haar kappersdiploma en nog steeds wordt er op hetzelfde adres geknipt. Scheren gebeurt niet meer, maar de ouderwetse scheerkwasten en andere haast antieke kappersspullen sieren de smalle kapsalon. De muren hangen vol met oude foto's, diploma's, vroegere prijslijsten (knippen voor vijftien cent!) en andere authentieke documenten. Op een plankje is in een doos nog een ouderwetse rouwsluier opgeborgen, van rond 1900. Deze werd toentertijd voor 15 cent verhuurd. Overal in de kapsalon zijn geschiedenisverhalen op te duikelen. Een bewuste keuze van Durkje. Ze wilde de kapperszaak zoveel mogelijk in oude stijl houden. Erg leuk voor degene in de kappersstoel, die heeft ondertussen heel wat te bekijken.

'Ik heb alleen maar vaste klanten. Uit Makkum natuurlijk, maar ook uit Koudum, Sneek, Stavoren, overal vandaan. Ik knip alleen, vanwege een allergie kan ik niet verven. Dus elk half uur zit er weer iemand anders op de stoel. Als klein kind vond ik het altijd al heel gezellig, al die mensen in de zaak, en dat vind ik nog steeds. Ik vind het een eer dat ze zich laten knippen door mij.'

Naast het maken en verhuren van hoeden blijft Durkje in de Skearwinkel werken. En in de tijd die ze over heeft, is ze actief met het uitzetten en begeleiden van een wandelroute door de steegjes van Makkum. 'Makkum is heel belangrijk voor me. Ik wil ervoor zorgen dat het blijft leven, het mag geen slaapdorp worden.' Met zo'n enthousiaste inwoner als Durkje hoeft Makkum daar niet bang voor te zijn. ●

De Skearwinkel is een kapsalon vol nostalgie. De kleine, smalle ruimte staat vol met aandenkens aan de voorouders van Durkje en hun ambacht. Ouderwetse scheerkwasten, flessen eau de cologne uit vervlogen tijden en andere bezienswaardigheden maken het haast een klein museum.

VanNuyen Hoedenverhuur

Kerkstraat 25,
8754 CR Makkum
www.vannuyenmakkum.nl

STEEGJESWANDELING

De wandelroute van Durkje Hoeksema is nog in ontwikkeling en zal binnenkort in de nog te openen winkel Masije in Makkum verkocht worden. Actuele informatie is te vinden op: www.masije.nl.

Makkum is ook prima zelf te verkennen. De kleine steegjes leiden je kriskras door het IJsselmeedorp, waar diverse historische panden te vinden zijn. Enkele tips:

- 1 VanNuyen Hoedenverhuur, Kerkstraat 25
- 2 Neem een kijkje in de winkel van het oudste bedrijf van Nederland: Koninklijke Tichelaar Makkum, waar keramisch handwerk wordt gemaakt. Het bezoekadres is Turfmarkt 65, kijk voor openingstijden op: www.tichelaar.nl. Op hetzelfde adres is het trouwens ook goed lunchen bij de Bakkerswinkel.
- 3 Middenin het dorp is een Rijksmonument te vinden uit 1698: De Waag. In dit gebouw op de hoek van de Waagsteeg en de Pruikmakershoek, werd vroeger vlees en zuivel gekeurd en gewogen. Als bezoeker van Makkum bovendien handig om hier even langs te gaan: in het pand is nu Het Friese Hart gevestigd, de voormalige VVV, met allerlei info over recreëren en ontspannen in de omgeving. Zie ook: www.hetfriesehart.eu.
- 4 Aan de sluis bij de haven, aan de Kerkstraat 1, is café-restaurant De Prins gevestigd. Een plek om lekker te eten, maar ook om een stukje historisch ambacht te bekijken. In de gelagkamer is een tegelwand uit 1668, nog in goede staat, te bewonderen.
- 5 Het Achterdijkje biedt een mooi uitzicht over het IJsselmeer, de sluis en de haven. Op Achterdijkje 24 is 'De Baaies' gevestigd, een vakantiewoning in het voormalige politiebureau met cellen uit 1954.

